

Sak 5 - Sjømatindustriutvalget

«Fiskebåt tar innledningene til professor Ragnar Tveterås og fiskeriminister Elisabeth Aspaker til orientering.

Fiskebåt mener Sjømatindustriutvalgets rapport og delutredningene gir en god oversikt over ulike rammebetingelser og utfordringer i fiskerinæringen. Utvalget legger til grunn at det er mulig å utnytte både arbeidskraften og realkapitalen i fiskerinæringen langt mer effektivt enn det som er tilfelle i dag, og foreslår tiltak for sjømatindustrien som kan bidra til at fiskeressursene anvendes på en måte som sikrer høyest mulig verdiskaping gjennom hele verdikjeden. Utvalget viser til at andre næringer enn oljerelatert aktivitet må ta et større ansvar for å opprettholde velferdsstaten i fremtiden, og at fiskerinæringen i et slikt perspektiv ikke kan opprettholde ineffektive strukturer. Utvalget understreker at fiskerinæringen bare kan styrke konkurransevnen gjennom innovasjoner som øker verdien eller senker kostnadene.

Stabilitet i rammebetingelser

Utvalgets viktigste forslag er fri adgang til strukturering og fritt redskapsvalg i fiskeflåten, og økt innovasjon i alle ledd. Dette vil kreve betydelige investeringer av kapital i fiskeflåten. Fiskebåt vil understreke at dersom aktørene skal være villige til å gjøre store investeringer, og finansinstitusjonene skal være villige til å yte lån, må det være tillit til stabilitet i sentrale rammebetingelser. I første rekke handler dette om at strukturordningene ikke blir endret i disfavør av aktørene, eller at kvotefordelingen mellom fartøygrupper eller innad i en fartøygruppe blir endret. Fiskebåt viser til at Stortinget ved gjentatte anledninger har understreket at det er viktig med stabilitet i kvotefordelingen, ikke minst for å legge til rette for strukturering og økt lønnsomhet i fiskeflåten. Skiftende regjeringer har også lagt dette til grunn. Nærings- og fiskeridepartementet mener likevel at myndighetene står relativt fritt til å endre kvotefordelingen, og/eller tildele nye deltakeradganger i adgangsbegrensede fiskerier. Fiskebåt mener at dette er en usikkerhet som fiskerinæringen ikke kan leve med, og er kritisk til at utvalget ikke har diskutert dette i tilknytning til enkelte av forslagene som fremmes. Fiskebåt mener at aktørene i fiskerinæringen har et sterkere vern enn det departementet legger til grunn, men ser et klart behov for å gi næringsutøverne enda større sikkerhet for investeringer som gjøres i flåteleddet. Dette er en avklaring som bør skje uavhengig av om forslagene til Sjømatindustriutvalget blir gjennomført, men utvalgets forslag aktualiserer behovet for en slik avklaring.

Organisering av verdikjeden

Flertallet i utvalget mener det er et klart behov for at aktørene i sjømatnæringen kan velge former for organisering som tilfredsstillende ulike behov for vertikal koordinering. Flertallet i utvalget foreslår derfor at Deltakerloven endres slik at det åpnes for at sjømatindustribedrifter kan eie fiskefartøy og kvoter. Fiskebåt mener at aktivitetskravet i Deltakerloven må videreføres, slik at fiskefartøyene etter hovedregelen må ha eiere som er aktive fiskere eller aktive i driften på land. Dette er viktig for å sikre lokal tilknytning til driften av fiskefartøyene, og nasjonalt eierskap til fiskeressursene. Fiskebåt mener det vil svekke norsk fiskerinæring å fjerne aktivitetskravet i Deltakerloven, og spesielt uheldig vil det være å åpne opp for at kun sjømatindustribedrifter i tillegg får adgang til å eie fiskefartøyer. Det vises her til særmerknadene fra et mindretall i utvalget. Fiskebåt registrerer samtidig at mange familierederier har betydelige utfordringer når det gjelder å videreføre driften ved generasjonsskifter. Fiskebåt er derfor positive til å diskutere en oppmykning av aktivitetskravet slik at en lavere andel av eierskapet må tilfredsstille aktivitetskravet, og/eller utvide hvem som kan oppfattes som likestilt med aktiv fisker gjennom

arbeid i rederiet på land. Fiskebåt forutsetter at eventuelle endringer av aktivitetskravet i Deltakerloven ikke rokker med gjeldende norske restriksjoner på utenlandske statsborgeres rett til å eie fiskefartøyer og fiskekvoter, slik det fastslås i et eget vedlegg til EØS-avtalen.

Strukturvoteordningene

Flertallet i utvalget mener at dagens strukturvoteordning begrenser flåteleddets innovasjonsevne, samt muligheten for effektiv kapasitetsutnyttelse og høyere lønnsomhet. Utvalget anbefaler at dagens begrensninger i kvotetak per fartøy oppheves, og mener at dette representerer den største positive økonomiske effekten for verdikjeden som helhet. Fiskebåt viser til at kvotetakene i strukturvoteordningen er et kontroversielt spørsmål i fiskeflåten, og det er mange hensyn som skal ivaretas ved fastsettelsen av kvotetakene. Fiskebåt har generelt vært opptatt av at kvotetakene i strukturvoteordningene tilpasses den økonomiske situasjonen rederiene står overfor, blant annet når det gjelder lønnsomhet, evnen til fornying og rekruttering av kvalifisert arbeidskraft. Strukturering (økte kvotetak) har også vært nødvendig for å møte de krav fiskeflåten blir stilt overfor med hensyn til reduksjon i utslippene av skadelige miljøgasser. Fiskebåt har samtidig vektlagt ønsket om å opprettholde livskraftige fiskerimiljøer, og unngå for store kvoteforskjeller mellom fiskefartøyene i en gruppe. Det er ikke aktuelt for Fiskebåt å anbefale en oppheving av kvotetakene i strukturvoteordningene. Fiskebåt er enig i at det i større grad bør være mulig å spesialisere seg innenfor enkelte fiskerier. Fiskebåt vil samtidig understreke at det er andre forhold enn kvotetakene som er viktige i en diskusjon om strukturvoteordningene, og som utvalget i liten grad har berørt. Dette gjelder blant annet varighet på ordningen, avkortning, kondemneringskravet og geografiske restriksjoner. Fiskebåt mener at også disse bestemmelsene bør gjennomgås, og forsøkes fastlagt i et bredt politisk kompromiss. Fiskerinæringen er ikke tjent med stadig uro rundt viktige rammebetingelser.

Førstehåndsmarkedet for fisk

Fiskebåt viser til at nåværende fiskesalgslagslov ble enstemmig vedtatt av Stortinget i 2013, og har ikke virket i mer enn vel ett år. Fiskebåt viser også til utvalgets analyse som konkluderer med at loven ikke synes å ha negativ betydning for verken verdiskaping, industriens lønnsomhet eller mulighetene for vertikal koordinering i verdikjeden. Fiskebåt mener at en fri og åpen markeds plass der all fisk blir aksjonert gir størst lønnsomhet og verdiskaping. Fiskebåt støtter mindretallet i utvalget som mener at loven må få virke en stund før en eventuelt vurderer endringer.

Andre spørsmål

Fiskebåt vil gi en utfyllende høringsuttalelse på et senere tidspunkt, men støtter i hovedsak utvalgets forslag under kapitlene:

- Innovasjonsevne og innovasjonspolitik
- Markedsføring av norsk sjømat
- Internasjonal markedsadgang og konkurransevilkår
- Kapital og arbeidsmarkedet
- Leverings-, aktivitets- og bearbeidingsplikt
- Fartøyutforming og fiskeredskap
- Koordinering av tilsynsmyndigheter
- Regelverksharmonisering
- Kontroll med ressursuttaket
- Høstingsstrategi – demping av års- og sesongvariasjoner
- Kunnskap om bestandsdynamikk og bestandsstørrelse

Fiskebåt vil utheve utvalgets forslag om behovet for økt ressursforskning som spesielt viktig.”